

VANCEA, Gheorghe
Romanian Documentation Project
Romana
RG-50.573*0015

Cutie 1, Caseta 1

In acest interviu domnul Vancea vorbeste despre propaganda antisemita desfasurata in teritoriile romane aflate sub ocupatie Austro-Ungara in acea perioada. De asemenea, el vorbeste despre evreii din ghetourile din Sighetul Marmatiei si despre deportarile in masa suferite de acestia din partea soldatilor unguri, la inceputul celui de-al Doilea Razboi Mondial.

[01:] 00:54:05 – [01:] 11:23:06

La inceput, acesta mentioneaza ca s-a nascut in anul 1931, pe 24 octombrie, in satul Nanesti, comuna **Barsana**, judetul Maramures, sat in care a locuit pana la sfarsitul celui de-al Doilea Razboi Mondial cand trupele de ocupatie s-au retras din teritoriu (in toamna anului 1944).

Amintirile pe care domnul Vancea le are despre evreii din satul sau se rezuma la faptul ca erau familii de oameni simplii, a caror principale ocupatii erau agricultura si comertul, de mica amploare, indeajuns cat sa isi asigure un trai decent.

Isi aminteste ca in primavara anului 1944, chiar in ziua de Paste, toate familiile de evrei din sat au fost adunate de soldatii armatei de ocupatie si dusi in carute cu cai la ghetoul din Sighetul Marmatiei – oras aflat in apropiere, la aproximativ 15 km distanta. Acolo, au fost pusi intr-o zona a orasului incercuita cu scanduri si sarma ghimpata.

Dupa ce au fost tinuti in acest ghetou pentru o perioada de timp, evreii au fost din nou stransi si dusi intr-un loc de care domnul Vancea nu stie nimic nici pana in ziua de azi.

Isi aminteste de povestea a doua fete tinere, de 20 de ani, care s-au ascuns in padurea de la marginea satului pentru cateva zile, dansul presupunand ca au fost ajutate de cativa dintre cei din sat, dar dupa aceste cateva zile, pentru ca li s-a facut frica, s-au predat autoritatilor si au fost duse in ghetou.

Dintre cei dusi din ghetou catre alte locatii, doar cativa barbati tineri s-au mai intors in toamna, iar dansul banuieste ca acest lucru se datoreaza conditiei fizice bune pe care acestia o aveau si tineretii, elemente care i-au ajutat sa supravietuiasca in lagarele de munca. Desi era doar un baiat in acea perioada si nu intelegea prea multe dintre cele ce se intamplau, totusi i s-a intiparit in memorie cum soldatii unguri au adunat evreii din sat, si cum au fortat satenii sa le dea carutele cu cai sau boi pentru a ii transporta. Dupa cateva saptamani de la incident, unele dintre casele evreilor, acum abandonate dar avand inca inaintu bunurile familiilor ce le-au locuit, au fost predate.

[01:] 11:23:07 – [01:] 16:07:05

A vazut ghetoul din Sighetul Marmatiei cu ochii sai, pentru ca tatal sau l-a luat cu el intr-una din calatoriile sale catre acel oras.

El mentioneaza ca multe dintre familiile celor ce au fost dusi in ghetou sperau ca in cele din urma sa se poata intoarce la casele lor, si ca aceasta situatie in care se aflau sa fie doar una temporara.

In ghetou, familii din toata zona Maramuresului erau adunate si fortate sa traiasca in conditii mizere si lipsite de pana si un minim de confort; dansul aproximeaza ca in jur de 5-10% din totalul populatiei din zona erau evrei, evrei care au fost adusi in Sighet.

[01:] 16:07:06 – [01:] 21:03:15

In ceea ce priveste propaganda antisemita din acea perioada, admite ca a fost una foarte puternica, si in principal legata de miscarea legionara din Romania. In satul in care locuia dansul, propaganda a fost condusa in principal de armata ungara de ocupatie; el mentioneaza ca ar fi auzit de evrei bogati din Budapesta care si-au cumparat cu averea lor sansa de a se refugia in alte tari si de a scapa de exterminare, dar chiar si acestia erau foarte putini.

Cat despre propaganda din satul sau, dansul mentioneaza ca era un singur radio in acea perioada in sat, iar ziarele nu ajungeau decat foarte rar, si chiar si atunci cand ajungeau nu aveau o foarte mare influenta pentru ca erau ziare ungesti, singrii unguri din sat fiind invatatorul si sotia sa.

El adauga cum ca intre 1940 si 1941, trupe germane si ungare au trecut prin sat catre rasarit, catre Basarabia, si ca din nou, intre 1944 si 1945, a vazut aceleasi trupe intorcandu-se tot prin sat in directia opusa, probabil respinse fiind de catre trupele ruse.